

Universiteit Utrecht

Masterthesis

Masterprogramma Orthopedagogiek

Mediageweld en agressie bij adolescenten: De invloed van ouderlijke media sturing

Student: J. Freie, 5627605

Eerste beoordelaar: Drs. H. Vossen

Tweede beoordelaar: Drs. L. Bogičević

Datum: 01-06-2016

Aantal woorden: 4425

Samenvatting

Binnen dit onderzoek is de invloed van ouders op het verband tussen mediageweld en agressie onderzocht. Middels vragenlijsten is data verzameld onder 894 adolescenten in de leeftijd van 10 tot 14 jaar. Hieruit komt naar voren dat ouders op verschillende manieren invloed hebben op het verband tussen mediageweld en agressie. Wanneer zij op een controlerende of inconsistente manier regels stellen over het mediagebruik van hun kind, is dit gerelateerd aan meer blootstelling aan mediageweld en indirect aan het vertonen van meer agressie. Op een autonomie-bevorderende manier regels stellen blijkt gerelateerd te zijn aan minder blootstelling en agressie. Daarnaast komt naar voren dat wanneer ouders op een controlerende of autonomie-bevorderende manier met hun kind over de inhoud van media praten, dit het verband tussen mediageweld en agressie versterkt. Deze resultaten bieden ondersteuning dat ouders de agressie die hun kind vertoont door mediageweld kunnen verminderen.

Trefwoorden: ouderlijke media sturing, mediageweld, agressie, adolescenten

Abstract

In this study we examined the role of parental media mediation in the relationship between media violence and aggression. We collected data from 894 adolescents in the age of 10 to 14. Results show that parents have an influence in many different ways. When parents set rules about media use in a controlling or inconsistent way, this is related to more media violence and indirect to more aggression shown by the adolescence. Setting rules in a autonomy-supportive way is related to less exposure of media violence and indirect to less aggression. When parents talk with their children about the content of the media use in a controlling of autonomy-supportive way this strengthen the relation between media use and aggression. The results suggest that parents can reduce the aggression their child show through media violence.

Keywords: parental media mediation, media violence, aggression, adolescence

Mediageweld en agressie bij adolescenten: De invloed van ouderlijke media sturing

De laatste jaren groeit de aandacht voor mediagebruik en de gevolgen van dit mediagebruik voor de ontwikkeling van het kind. Onderzoek naar de gevolgen van media waarin geweld getoond wordt, krijgt veel aandacht. De meeste onderzoeken tonen aan dat blootstelling aan mediageweld bijdraagt aan het vertonen van agressie in het dagelijks leven (Anderson & Bushman, 2001; Bushman & Huesmann, 2006; Greitemeyer & Mügge, 2014; Huesmann, Moise-Titus, Podolski, & Eron, 2003). Toch wordt dit verband door ander onderzoek in twijfel gebracht, waardoor discussie blijft bestaan (Ferguson, San Miguel, Garza, & Jerabeck, 2012). Factoren in de sociale context kunnen belangrijke invloed hebben op de hoeveelheid mediageweld waaraan een kind wordt blootgesteld en hoeveel invloed dit heeft op de ontwikkeling van het kind (Jordan, 2004). Zo blijkt dat de manier waarop ouders omgaan met mediagebruik invloed heeft op het gedrag van het kind (Nikkelen, Vossen, Piotrowski, & Valkenburg, in press). Ondanks dat er veel onderzoek is gedaan naar het verband tussen mediageweld en agressie, is bij geen van deze onderzoeken de rol van ouders betrokken. In het huidige onderzoek wordt gekeken of blootstelling aan mediageweld gerelateerd is aan het vertonen van agressie en op welke manier ouders hier invloed op hebben. De onderzoeksvraag luidt: ‘Welke invloed hebben ouders op het verband tussen mediageweld en agressie bij jong-adolescenten?’ Door deze vraag te beantwoorden, kan bekeken worden of de agressie van de adolescent door mediageweld via ouders verminderd kan worden.

Het gebruik van media onder adolescenten

De adolescentie is een periode waarin veel gebruik wordt gemaakt van media en in deze leeftijdscategorie liggen dan ook de hoogste cijfers wat betreft mediagebruik (Rideout, Foehr, & Roberts, 2010). Uit Amerikaans onderzoek blijkt dat adolescenten ongeveer negen uur per dag gebruik maken van media (Rideout, 2015). Een groot deel van dit mediagebruik wordt ingevuld door het kijken van televisie en spelen van spelletjes. Ook Nederlands

onderzoek toont aan dat adolescenten bijna 9 uur per dag gebruik maken van media (Engels, Petric, De Vos, & De Haan, 2014). In het weekend is dit vaak nog meer. Naast de toename van mediagebruik in de adolescentie verandert de voorkeur en complexiteit van het soort media. Tijdens de adolescentie verandert de interesse naar een snellere en complexere soort met meer actie en geweld (Valkenburg, 2004). Het mediagebruik krijgt hoe ouder het kind wordt dus een steeds gewelddadiger inhoud (Cantor, 1998).

Door de groei van mediagebruik onder adolescenten ontstaan steeds meer zorgen over de gevolgen hiervan. Een derde van de ouders maakt zich zorgen over de inhoud van de media waaraan een kind wordt blootgesteld en de gevolgen hiervan voor de ontwikkeling (Livingstone, Olafsson, O'Neill, & Donoso, 2012). Mediagebruik lijkt echter ook positieve gevolgen te hebben. Zo blijkt dat spelletjes waarin prosociaal gedrag vertoond wordt, bijvoorbeeld door karakters die elkaar helpen en ondersteunen op een niet-gewelddadige manier, kan bijdragen aan het vertonen van prosociaal gedrag (Gentile et al., 2009; Mares & Woodard, 2007). Dit verband neemt af in de adolescentie, wat kan komen doordat de beschikbare media tijdens deze fase minder prosociale inhoud bevat (Mares & Woodard, 2007). Naast positieve gevolgen worden veelal negatieve gevolgen in verband gebracht met mediagebruik. Zo wordt gesteld dat mediagebruik bijdraagt aan de ontwikkeling van middelenmisbruik (Anderson, De Bruijn, Angus, Gordon, & Hastings, 2009; Kunkel, 2007; Strasburger, Wilson, & Jordan, 2009), obesitas (Jordan, Kramer-Golinkoff, & Strasburger, 2008), eetstoornissen (Field et al., 2008; Hogan & Strasburger, 2008) en slaapproblematiek (Cain & Gradisar, 2010; Dworak, Schierl, Bruns, & Struder, 2007).

Mediageweld en agressie

Een groot deel van de gebruikte media omvat een gewelddadige inhoud (Bleakley, Jamieson, & Romer, 2012). Het meeste mediageweld wordt op een aantrekkelijke en humoristische manier overgebracht (Federman, 1998). Adolescenten worden op verschillende manieren blootgesteld aan dit mediageweld. Zo worden in films en muziekvideo's steeds

meer geweld getoond (Strasburger et al., 2009). Ook videospelletjes zorgen vaak voor blootstelling aan mediageweld. Meer dan de helft van alle spelletjes voor adolescenten bevat een gewelddadige inhoud (Anderson, Gentile, & Buckley, 2007). De gevolgen van deze blootstelling aan mediageweld zijn vaak onderzocht.

Meerdere onderzoeken stellen dat herhaaldelijke blootstelling aan mediageweld kan bijdragen aan het vertonen van agressie (Anderson & Bushman, 2001; Anderson et al., 2010). Uit de meta-analyse van Greitemeyer en Mügge (2014) komt naar voren dat blootstelling aan mediageweld gerelateerd is aan het vertonen van minder pro sociaal en meer agressief gedrag. Mediageweld kan bijdragen aan agressieve gedachten, wat gerelateerd is aan het vertonen van meer agressie (Anderson, Carnagy, Flanagan, Benjamin, Eubanks, & Valentine, 2004). Zowel op korte termijn als vijftien jaar nadien vertonen zowel jongens als meisjes die meer mediageweld zien, meer agressief gedrag (Huesmann et al., 2003). De invloed van mediageweld op lange termijn is sterker wanneer deze blootstelling voor het achttiende levensjaar heeft plaatsgevonden (Bushman & Huesmann, 2006). Dit komt doordat kinderen en adolescenten nog bezig zijn met het ontwikkelen van gedachteschema's, die de rest van het leven invloed hebben. Herhaaldelijke blootstelling aan mediageweld kan zorgen dat het kind geweld accepteert als geschikte conflictoplossing en dit hierdoor zelf zal toepassen (Anderson et al., 2002).

Het onderzoek van Ferguson en collega's (2012) spreekt het verband tussen mediageweld en agressie tegen en vindt geen significante invloed van mediageweld op agressie. Jerabeck en Ferguson (2013) delen deze bevinding en stellen dat het samen spelen van videospelletjes agressie vermindert, ook als het spel een gewelddadige inhoud bevat. Ander onderzoek vindt een verband tussen videospelletjes en agressie, maar stelt dat dit niet komt door het geweld, maar door het competitieverband in de spelletjes (Adachi & Wiloughby, 2011). Door het sterke bewijs in meerdere onderzoeken en meta-analyses, lijkt er wel een verband te bestaan tussen mediageweld en agressie en blijft dit verband zelfs bestaan

wanneer op sociaal economische status en intelligentie gecontroleerd wordt (Huesmann et al., 2003).

Om de invloed van mediageweld op agressie te verklaren wordt veelal het sociale cognitieve model van Bandura (1977) gebruikt (Vossen, Piotrowski, & Valkenburg, 2014), dat stelt dat gedrag aangeleerd wordt door het observeren van anderen. Kinderen leren agressief gedrag door het zien van karakters die geweld uitoefenen zonder hiervoor gestraft te worden (Wilson et al., 2002). Kinderen leren zo dat agressie een effectieve manier is om met problemen om te gaan. Onder andere vanuit het model van Bandura (1977) is recent het *Differential Susceptibility to Media effects Model* (DSMM, Valkenburg & Peter, 2013) ontwikkeld. Dit model helpt de effecten van mediageweld te begrijpen en legt individuele verschillen uit. Het DSMM-model benadrukt het belang dat factoren in de sociale context bekeken worden (Valkenburg & Peter, 2013). Zo blijkt bijvoorbeeld dat het verband tussen mediageweld en agressie sterker is bij adolescenten die opgroeien in een gezin met veel conflicten in vergelijking tot een gezin met weinig conflicten (Fikkers, Piotrowski, Weeda, Vossen, & Valkenburg, 2013). Omgevingsfactoren kunnen op twee manieren invloed hebben op de gevolgen van mediageweld, namelijk op de hoeveelheid mediageweld waaraan de adolescent wordt blootgesteld en hoeveel invloed dit heeft op het gedrag (Jordan, 2004; Valkenburg & Peter, 2013).

Ouderlijke media sturing

Ouderlijke media sturing (*parental media mediation*), oftewel hoe ouders omgaan met het mediagebruik van hun kind, is een omgevingsfactor die invloed kan hebben op de gevolgen van mediageweld (Buijzen, Van der Molen, & Sondij, 2007; Nathanson, 2002; Nikkelen et al., in press; Van den Bulck & Van den Bergh, 2000). Restrictieve mediatie houdt de regels in die ouders stellen over het mediagebruik van hun kind, zoals de frequentie en inhoud (Valkenburg, Krömer, Peeters, & Marseille, 1999). Restrictieve mediatie kan het mediagebruik en zo blootstelling aan mediageweld verminderen (Van den Bulck & Van den

Berg, 2000). Echter kan restrictieve mediatie ook ineffectief werken, doordat het stellen van teveel regels kan leiden tot meer blootstelling (Nathanson, 2002). Actieve mediatie is het uitleg geven door ouders over media en het samen bespreken van de inhoud (Valkenburg et al., 1999). Actieve mediatie werkt modererend op het effect dat mediagebruik en -geweld heeft op het kind. Actieve mediatie kan de negatieve gevolgen van mediageweld verminderen, doordat dit het verband tussen mediageweld en negatieve uitkomsten kan verzwakken (Nathanson, 2004).

Of ouderlijke media sturing gerelateerd is aan positieve of negatieve gevolgen, hangt af van de manier waarop ouders ouderlijke media sturing vormgeven (Valkenburg, Piotrowski, Hermanns, & De Leeuw, 2013). Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen een controlerende, inconsistente en autonomie-bevorderende manier. Onderzoek laat zien dat controlerende en inconsistente omgang van ouders meestal gerelateerd is aan negatieve gedragingen (Barber & Harmon, 2002; Gardner, 1989). Een controlerende manier is ineffectief doordat de opgelegde regels bij de adolescent tot een gevoel van weerstand kunnen leiden. Ook inconsistente mediatie vanuit ouders, zoals het uit de weg gaan van conflicten, kan ertoe leiden dat de adolescent onaangepast gedrag laat zien (Patterson, 1982). In eerder onderzoek is de invloed van ouderlijke media sturing onderzocht bij het verband tussen mediageweld en ADHD-symptomen (Nikkelen et al., in press). Hieruit komt naar voren dat kinderen van ouders die inconsistente mediatie hanteren, meer ADHD-symptomen vertonen. Een autonomie-bevorderende manier van ouderlijke mediasturing lijkt effectiever. Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat kinderen van ouders die een autonomie-bevorderende mediatie hanteren, minder worden blootgesteld aan mediageweld en minder ADHD-symptomen vertonen. Wanneer binnen een gezin voldoende gepraat wordt over de inhoud de media krijgt de jongere meer inzicht in de negatieve gevolgen, wat deze gevolgen kan verminderen (An & Lee, 2010). Een autonomie-bevorderende manier van regels stellen en

praten over de inhoud van mediagebruik lijkt effectief doordat de adolescent zich gewaardeerd voelt (Joussemet, Landry, & Koestner, 2008).

Het huidige onderzoek

Binnen het huidige onderzoek wordt het verband tussen mediageweld en agressie onderzocht en wordt gekeken op welke manier ouders invloed hebben. Verwacht wordt dat ouders op verschillende manieren invloed zullen hebben. Ouders kunnen de hoeveelheid mediageweld waaraan een adolescent wordt blootgesteld en hierdoor indirect de agressie beïnvloeden. Wanneer dit op een controlerende of inconsistente manier gebeurt, wordt verwacht dat dit negatieve invloed heeft en indirect gerelateerd is aan meer agressie. Wanneer dit op een autonomie-bevorderende manier gebeurt, is dit waarschijnlijk gerelateerd aan minder blootstelling aan mediageweld en indirect aan minder agressie. Daarnaast kunnen ouders invloed hebben op het effect van mediageweld op agressie, middels actieve mediatie. De verwachting is dat een gecontroleerde manier van actieve mediatie het verband tussen mediageweld en agressie versterkt. Autonomie-bevorderende actieve mediatie verzwakt waarschijnlijk het verband. Belangrijk om te vermelden is dat inconsistente actieve mediatie niet onderzocht zal worden, omdat de gebruikte vragenlijst deze niet als schaal heeft opgenomen (Valkenburg et al., 2013). Vanuit bovenstaande verwachtingen worden de volgende hypothesen getoetst:

Hypothese 1 (H1): Controlerende restrictie is gerelateerd aan meer blootstelling aan mediageweld (H1a) en is indirect gerelateerd aan meer agressie (H1b).

Hypothese 2 (H2): Inconsistente restrictie is gerelateerd aan meer blootstelling aan mediageweld (H2a) en is indirect gerelateerd aan meer agressie (H2b).

Hypothese 3 (H3): Autonomie-bevorderende restrictie is gerelateerd aan minder blootstelling aan mediageweld (H3a) en is indirect gerelateerd aan minder agressie (H3b).

Hypothese 4 (H4): Controlerende actieve mediatie versterkt het verband tussen mediageweld en agressie.

Hypothese 5 (H5): Autonomie-bevorderende actieve mediatie verzwakt het verband tussen mediageweld en agressie.

Methoden

Onderzoeksgroep

De onderzoeksgroep bestaat uit 894 adolescenten in de leeftijd van 10 tot 14 jaar. Deze onderzoeksgroep maakt deel uit van een groter bestaand panel. De data is verzameld door het onderzoeksbedrijf TNS-NIPO/Veldkamp tussen september en december 2012. Voorafgaand is ethische toestemming gevraagd aan zowel de adolescent als een ouder. In eerste instantie zijn meerdere gezinnen benaderd, waarbij per gezin twee adolescenten zijn gevraagd, maar uiteindelijk hebben 516 gezinnen meegedaan. In totaal zijn dit 1032 adolescenten, maar doordat zij niet allemaal de vragenlijsten volledig hebben ingevuld, bestaat de gebruikte onderzoeksgroep uit 894 adolescenten (50.3% meisje, $M_{\text{leeftijd}} = 13.37$, $SD_{\text{age}} = 1.37$). De meeste van deze adolescenten (99.9%) hebben een broer of zus die tevens meedoet aan het onderzoek. Voor de beschrijvende statistiek zie Tabel 1. De adolescent heeft vragenlijsten ingevuld omtrent ouderlijke media sturing, mediagebruik, mediageweld en agressie.

Meetinstrumenten

Ouderlijk media sturing. Om ouderlijke media sturing te meten is de *Perceived Parental Media Mediation Scale* (PPMMS, Valkenburg et al., 2013) gebruikt. Dit is een 28-item lange vragenlijst die wordt ingevuld door de adolescent. Uit onderzoek blijkt dat ouderlijke media sturing beter weergegeven wordt als de adolescent de vragenlijst invult, in vergelijking tot ouder-report (Gentile, Nathanson, Rasmussen, Reimer, & Walsh, 2012). Ouders geven hogere scores aan ouderlijke media sturing en de vragenlijst van de adolescent blijkt een beter voorspeller. Ten eerste zijn bij zowel restrictieve als actieve mediatie vier vragen gesteld over de frequentie (bv. 'Hoe vaak verbieden jouw ouders het kijken van bepaalde televisieprogramma's of films omdat er teveel geweld in voorkomt?' [restrictieve

mediatie] en ‘Hoe vaak vertellen jouw ouders dat er teveel geweld (vechten en schieten) voorkomt in de media (bijvoorbeeld in films of spelletjes)?’ [actieve mediatie]). De antwoordmogelijkheden varieerden van 1 = *nooit* tot 5 = *zeer vaak*. Vervolgens kwamen na de items over frequentie bij restrictieve mediatie, drie items over de gebruikte strategie van de ouder (controlerende, autonomie-bevorderende en inconsistente restrictieve mediatie (bv. ‘Mijn ouders worden boos als ik de programma’s of films nog steeds wil zien [controlerende restrictie])). De items over frequentie bij actieve mediatie, werden opgevolgd door twee items over de gebruikte strategie (controlerende en autonomie-bevorderende (bv. mijn ouders waarderen hun eigen mening meer dan mijn mening [autonomie-bevorderende actieve mediatie])). De antwoordmogelijkheden varieerden van 1 = *helemaal niet waar* tot 5 = *helemaal waar*. De betrouwbaarheid en validiteit van de PPMMS zijn goed gebleken (Valkenburg et al., 2013). Per strategie is de betrouwbaarheid gemeten: controlerende restrictie ($\alpha = .73$), inconsistente restrictie ($\alpha = .80$), autonomie-bevorderende restrictie ($\alpha = .85$), controlerende actieve mediatie ($\alpha = .78$) en autonomie-bevorderende actieve mediatie ($\alpha = .85$).

Mediagebruik. Er is gemeten hoeveel de adolescenten gebruik maken van media. Dit is gedaan door directe schattingen, wat een betrouwbare en valide manier is gebleken bij adolescenten (Fikkers, Piotrowski, & Valkenburg, 2015). Hierbij zijn de volgende items gebruikt: (1) ‘Hoe vaak kijk je televisieprogramma’s [speel je videospelletjes]?’ en (2) ‘Hoeveel tijd besteed jij hieraan, op de dagen dat je televisieprogramma’s kijkt [videospelletjes speelt].’ Op het eerste item kon antwoord gegeven worden variërend van 0 = *nooit* tot 9 = *7 dagen per week* en bij het tweede item kon het antwoord ingevuld worden in uren en minuten. Per categorie zijn de twee items met elkaar vermenigvuldigd, leidend tot het totaal aantal uren per week wat besteed wordt aan televisieprogramma’s en videospelletjes. Ten slotte zijn deze scores bij elkaar opgeteld tot een getal dat de totale besteding aan media in uren per week weergeeft.

Mediageweld. Mediageweld is tevens gemeten door middel van directe schattingen. In eerder onderzoek is dit voor zowel mediageweld via televisie als via videospelletjes een betrouwbare en valide manier gebleken (Fikkers et al., 2015). Voor zowel het kijken van gewelddadige televisieprogramma's als het spelen van gewelddadige videospelletjes zijn twee items gebruikt: (1) 'Hoe vaak kijk je televisieprogramma's [speel je videospelletjes] waarin geweld voorkomt?' en (2) 'Hoeveel tijd besteed jij hieraan, op de dagen dat je televisieprogramma's kijkt [videospelletjes speelt]' De volgende definitie van geweld is hierbij aangehouden: 'Al het geweld (bv. vechten en schieten) dat levende wezens (bv. mensen en monsters) elkaar aan doen.' Op het eerste item kon antwoord gegeven worden variërend van 0 = *nooit* tot 9 = *7 dagen per week* en bij het tweede item kon het antwoord ingevuld worden in uren en minuten. Deze twee items zijn met elkaar vermenigvuldigd, resulterend in het totaal aantal uren per week wat besteed wordt aan gewelddadige televisieprogramma's en aan videospelletjes. Ten slotte zijn deze scores bij elkaar opgeteld tot een getal dat het totaal aantal uur mediageweld per week weergeeft.

Agressie. Gekozen is om binnen dit onderzoek de directe vorm van agressie te meten. Dit is gemeten met behulp van 8 items van de 'Direct and Indirect Aggression Scale (DIAS, Björkqvist, Lagerspetz, & Kaukiainen, 1992). Dit meetinstrument is eerder gebruikt in ander onderzoek onder adolescenten en heeft een goede betrouwbaarheid en validiteit (Hale, VanderValk, Akse, & Meeus, 2008). Aan de adolescenten is gevraagd hoe vaak zij de afgelopen 6 maanden de volgende dingen bij een leeftijdsgenoot hebben gedaan: (1) slaan; (2) schreeuwen of ruzie maken; (3) schoppen; (4) spugen; (5) laten struikelen; (6) bedreigen; (7) duwen of (8) vechten. Hierbij varieerden de antwoordmogelijkheden van 1 = *nooit* tot 5 = *heel vaak*. Deze items vormen een betrouwbare schaal ($\alpha = .92$).

Covariabelen. Binnen het huidige onderzoek is in de analyse gecontroleerd op geslacht (0 = *jongen*, 1 = *meisje*) en media zonder geweld, waarbij de score mediageweld is afgetrokken van de score mediagebruik in het algemeen.

Analyse

Om de hypothesen te beantwoorden, zijn analyses uitgevoerd middels de PROCESS SPSS macro (Hayes, 2012). Middels deze macro kan zowel een indirect als modererend effect gemeten worden, wat wordt weergegeven in bootstrap betrouwbaarheidsintervallen. Een voordeel van deze methode is dat er geen sprake hoeft te zijn van een normaal verdeling binnen de afhankelijke variabele (Bollen & Stine, 1990). De eerste drie hypothesen zijn getoetst middels model 4 (mediator), waarbij de afhankelijke variabele ‘directe agressie’ en de mediator ‘mediageweld’ is. De onafhankelijke variabele is de schaalscore op controlerende restrictie (hypothese 1), inconsistente restrictie (hypothese 2) en autonomiebevorderende restrictie (hypothese 3). De laatste twee hypothesen zijn getoetst middels model 1 (moderator), waarbij de onafhankelijke variabele ‘mediageweld’ en de afhankelijke variabele ‘directe agressie’ is. Bij hypothese 4 is de moderator de score op de schaal controlerende actieve mediatie en bij hypothese 5 is dit de score op de schaal autonomiebevorderende actieve mediatie. De hypothesen worden aangenomen indien er sprake is van een significant effect ($p < .05$).

Resultaten

Beschrijvende statistiek

Voor de beschrijvende statistiek en de correlaties tussen de gebruikte variabelen zie Tabel 1. Zoals verwacht bestaat er een significant positief verband tussen agressie en mediageweld, al dient dit verband als matig geïnterpreteerd te worden. Zowel autonomiebevorderende restrictie als actieve mediatie is negatief gecorreleerd aan agressie en mediageweld. Controlerende restrictie en actieve mediatie en inconsistente restrictie zijn positief gecorreleerd aan agressie. Sekse is significant gecorreleerd aan zowel agressie als mediageweld.

Tabel 1

Beschrijvende statistiek en correlaties variabelen

	<i>M</i>	<i>SD</i>	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1. DR	1.62	.70								
2. MG	7.41	13.53	.24***							
3. CR	2.02	.79	.15***	.07						
4. IR	2.16	.85	.18***	.12***	.25***					
5. ABR	3.34	1.02	-.14***	-.16***	.21***	-.02				
6. CAM	2.47	.84	.15***	.05	.46***	.28***	.18***			
7. ABAM	2.94	.91	-.10***	-.09 **	.03	.01	.56***	.02		
8. MZG	14.30	14.82	-.08*	-.18***	-.02	.12***	-.06	-.01	-.01	
9. Sekse			-.39***	-.33***	-.12***	-.13***	.20***	-.11**	.16***	.10**

Noot. DR = directe agressie; MG = mediageweld; CR = controlerende restrictie; IR = inconsistente restrictie; ABR = autonomie-bevorderende restrictie; CAM = controlerende actieve mediatie; ABAM = autonomie-bevorderende actieve mediatie; MZG = media zonder geweld.

* $p < .05$. ** $p < .01$. *** $p < .001$.

Controlerende restrictie

Hypothese 1 veronderstelt dat controlerende restrictie gerelateerd is aan meer mediageweld (1a) en indirect aan meer agressie (1b). Er bestaat een significant verband tussen mediageweld en agressie ($B = .006$, BCI 95%: [.00, .01], $p = .001$) en geen significant verband tussen mediagebruik zonder geweld en agressie ($B = -.001$, BCI 95%: [-.00, .00], $p = .386$). Het verband tussen controlerende restrictie en mediageweld is niet significant ($B = 1.149$, BCI 95%: [.00, .02], $p = .054$), waardoor hypothese 1a wordt verworpen. Het indirecte verband tussen controlerende restrictie en directe agressie is wel significant (effect = .007, boot SE = .006, CI 95%: [.00, .02]), wat betekent dat controlerende restrictie indirect gerelateerd is aan agressie. Hypothese 1b wordt aangenomen.

Inconsistente restrictie

Hypothese 2 veronderstelt dat inconsistente restrictie gerelateerd is aan meer mediageweld (2a) en indirect aan meer agressie (2b). Er bestaat een significant verband tussen inconsistente restrictie en mediageweld ($B = 1.970$, BCI 95%: [.90, 3.04], $p > .001$). Ook is inconsistente restrictie indirect significant gerelateerd aan agressie (effect = .012, boot SE = .007, CI 95%: [.00, .03]), wat betekent dat hoe hoger de score op inconsistente restrictie, hoe hoger de score op agressie. Hypothese 2 wordt aangenomen.

Autonomie-bevorderende restrictie

Hypothese 3 veronderstelt dat autonomie-bevorderende restrictie gerelateerd is aan minder mediageweld (3a) en indirect aan minder agressie (3b). Vanuit de analyse komt naar voren dat autonomie-bevorderende restrictie significant gerelateerd is aan mediageweld ($B = -2.177$, BCI 95%: [-3.07, -1.29], $p > .001$). Het indirecte verband tussen autonomie-bevorderende restrictie en agressie is significant (effect = -.013, boot SE = .007, BCI 95%: [-.03, -.00]). Dit indirecte verband is negatief, wat betekent dat hoe hoger de score op autonomie-bevorderende restrictie, hoe lager de score op agressie. Hypothese 3 wordt aangenomen.

Controlerende actieve mediatie

Hypothese 4 veronderstelt dat controlerende actieve mediatie het verband tussen mediageweld en agressie versterkt. Vanuit de analyse komt een significant effect naar voren van controlerende actieve mediatie op het verband tussen mediageweld en agressie ($B = .005$, CI 95%: [.00, .01], $p = .022$). Het positieve verband tussen mediageweld en agressie wordt sterker naarmate de score op controlerende actieve mediatie hoger is, wat betekent dat controlerende actieve mediatie het verband tussen mediageweld en directe agressie versterkt. Hypothese 4 wordt aangenomen.

Autonomie-bevorderende actieve mediatie

Hypothese 5 veronderstelt dat autonomie-bevorderende actieve mediatie het verband tussen mediageweld en agressie verzwakt. Er bestaat een significant effect van autonomie-bevorderende actieve mediatie op het verband tussen mediageweld en agressie ($B = .004$, BCI 95%: [.00, .01], $p = .028$). Het positieve verband tussen mediageweld en directe agressie wordt echter sterker naarmate de score op autonomie-bevorderende actieve mediatie hoger wordt, wat betekent dat autonomie-bevorderende actieve mediatie het verband tussen mediageweld en agressie versterkt. Hypothese 5 wordt verworpen.

Discussie

Veel studies hebben een verband aangetoond tussen mediageweld en agressie. Om binnen dit verband individuele verschillen te kunnen identificeren is het van belang dat omgevingsfactoren betrokken worden. Binnen het huidige onderzoek was het doel om de invloed van ouders op het verband tussen mediageweld en agressie te onderzoeken. Uit dit onderzoek komt naar voren dat ouders op verschillende manieren invloed hebben.

Dit onderzoek toont een verband aan tussen mediageweld en agressie. Dit biedt ondersteuning voor voorgaande studies die dit verband vinden (Anderson & Bushman, 2001; Anderson, et al., 2004; Anderson et al., 2010; Bushman & Huesmann, 2006; Greitemeyer & Mügge, 2014; Huesmann et al., 2003). Binnen dit onderzoek blijkt mediagebruik waarin geen geweld voorkomt niet gerelateerd te zijn aan agressie. Dit biedt ondersteuning dat het verband tussen mediageweld en agressie toe te wijzen is aan het geweld en niet aan mediagebruik in het algemeen.

Restrictieve mediatie

De verwachting was dat restrictieve mediatie vanuit ouders direct gerelateerd zou zijn aan mediageweld en hierdoor indirect aan agressie. Hierbij werd verwacht dat controlerende en inconsistente restrictie gerelateerd zijn aan meer mediageweld (H1a en H2a) en indirect

aan meer agressie (H1b en H2b) en autonomie-bevorderende restrictie aan minder mediageweld (H3a) en indirect aan minder agressie (H3b).

Zoals verwacht worden kinderen van ouders die op een inconsistente strategie regels stellen, meer blootgesteld aan mediageweld, waardoor zij meer agressie vertonen. Kinderen van ouders met een autonomie-bevorderende strategie, hebben minder blootstelling aan mediageweld en vertonen minder agressie. Enkel bij hypothese 1a is geen significant verband gevonden, wat betekent dat controlerende restrictie niet significant gerelateerd is aan meer mediageweld. Belangrijk om te vermelden is dat dit net op de grens ligt van significantie. Echter bestaat er wel een significant indirect verband tussen controlerende restrictie en agressie. Dit betekent dat wanneer ouders controlerend omgaan met het mediagebruik, onder andere door het stellen van veel regels, de adolescent meer agressie vertoont.

Actieve mediatie

De verwachting was dat actieve mediatie een modererende invloed heeft op het verband tussen mediageweld en agressie. Hierbij werd verwacht dat controlerende actieve mediatie het verband versterkt (H4) en autonomie-bevorderende actieve mediatie het verband verzwakt (H5).

Zoals verwacht heeft op een controlerende manier over mediagebruik praten een versterkend effect op het verband tussen mediageweld en agressie. Dit betekent dat wanneer ouders deze strategie aanhouden, de adolescent meer agressie vertoont door blootstelling aan mediageweld. Bij autonomie-bevorderende actieve mediatie is tevens een versterkend effect gevonden. Dit betekent dat wanneer ouders op een autonomie-bevorderende manier over het mediagebruik communiceren, dit het verband tussen mediageweld en agressie versterkt. Dit komt niet overeen met de verwachting en eerder onderzoek. Zo stelt onderzoek van Nathanson (2004) dat actieve mediatie gerelateerd is aan verminderde negatieve uitkomsten door mediagebruik, waaronder agressie. Dat beide strategieën van actieve mediatie binnen het huidige onderzoek wel het verband versterken kan verklaard worden door de gebruikte

onderzoeksmethode. Uit onderzoek blijkt dat actieve mediatie goed gemeten kan worden middels een experiment (Nathanson & Cantor, 2000), wat onder andere gedaan is in het onderzoek van Nathanson (2004). Dit kan betekenen dat het meten via een vragenlijst andere resultaten oplevert. Daarnaast is het onderzoek van Nathanson (2004) gericht op kinderen tot 12 jaar, terwijl het huidige onderzoek gericht is op jong-adolescenten in de leeftijd van 10 tot 14 jaar, wat zou kunnen betekenen dat de gevolgen van actieve mediatie verschillend zijn voor kinderen en adolescenten.

Suggesties voor toekomstig onderzoek

De leeftijd van de onderzoeksgroep is een sterk punt van het onderzoek. In deze leeftijdscategorie begint de adolescentie, waarin het meest gebruik gemaakt wordt van media en de meeste blootstelling aan mediageweld plaatsvindt (Rideout et al., 2010). Daarnaast spelen ouders nog steeds een belangrijke rol en hebben zij via ouderlijke media sturing invloed op de adolescent (Nikken, Jansz, & Schouwstra, 2007). Juist omdat deze invloed per leeftijd verschilt en er verschillen in resultaat lijken te bestaan, is het raadzaam dit onderzoek te herhalen binnen meerdere leeftijdscategorieën.

Binnen het onderzoek is gekeken naar de invloed van ouderlijke media sturing. Maar naast ouderlijke media sturing kunnen ook andere factoren invloed hebben op het verband tussen mediageweld en agressie. Zo zit in veel gewelddadige videospelletjes ook een competitie-element. Onderzoek van Adachi en Willoughby (2011) stelt dat deze competitie gerelateerd is aan agressie, in plaats van het getoonde geweld. Ander onderzoek stelt dat temperament voor een groot deel verklaart of iemand meer agressie gaat vertonen door mediageweld (Unsworth, Devilly, & Ward, 2007). Binnen het huidige onderzoek is maar één verklarende factor meegenomen, maar in vervolgonderzoek is het belangrijk dat ook andere factoren die invloed kunnen hebben op agressie onderzocht worden.

Conclusie

Dit onderzoek toont aan dat ouders invloed hebben op het verband tussen mediageweld en agressie. Dit betekent dat via ouders, agressie door mediageweld verminderd kan worden. Zo komt naar voren dat als ouders op een autonomie-bevorderende manier afspraken maken over het mediagebruik, dit blootstelling aan mediageweld en indirect het vertonen van agressie kan verminderen. Daarnaast komt vanuit de literatuur naar voren dat het gebruik van media zonder geweld juist kan bijdragen aan positieve gedragingen. Het spelen van videospelletjes waarin pro sociaal gedrag vertoond wordt, is gerelateerd aan het vertonen van pro sociaal gedrag in het dagelijks leven (Mares & Woodard, 2007). Kortom, de manier waarop ouders omgaan met het mediagebruik en het soort media wat gebruikt wordt, beïnvloedt de agressie van de adolescent.

Referenties

- Adachi, P. J. C., & Willoughby, T. (2011). The effect of video game competition and violence on aggressive behavior: Which characteristic has the greatest influence? *Psychology of Violence, 1*, 259-274. doi:10.1037/a0024908
- An, S., & Lee, D. (2010). An integrated model of parental mediation: The effect of family communication on children's perception of television reality and negative viewing effects. *Asian Journal of Communication, 20*, 389-403.
doi:10.1080/01292986.2010.496864
- Anderson, C. A., Berkowitz, L., Donnerstein, E., Huesmann, L. R., Johnson, J. D., Linz, D., . . . Wartella, E. (2002). The influence of media violence on youth. *Psychological Science in the Public Interest, 4*, 81-110. doi:10.1111/j.1529-1006.2003.pspi_1433.x
- Anderson, C. A., & Bushman, B. J. (2001). Effects of violent video games on aggressive behavior, aggressive cognition, aggressive affect, physiological arousal, and prosocial behavior: A meta-analytic review of the scientific literature. *Psychological Science, 12*, 353-359. doi:10.1111/1467-9280.00366
- Anderson, C. A., Carnagey, N. L., Flanagan, M., Benjamin, A. J., Eubanks, J., & Valentine, J. (2004). Violent video games: Specific effects of violent content on aggressive thoughts and behavior. *Advances in Experimental Social Psychology, 36*, 199-249.
doi:10.1016/S0065-2601(04)36004-1
- Anderson, P., De Bruijn, A., Angus, K., Gordon, R., & Hastings, G. (2009). Impact of alcohol advertising and media exposure on adolescent alcohol use: A systematic review of longitudinal studies. *Alcohol and Alcoholism, 44*, 229-243.
doi:10.1093/alcalc/agn115
- Anderson, C. A., Gentile, D. A., & Buckley, K. E. (2007). *Violent video game effects on children and adolescents: Theory, research, and public policy*. New York: Oxford University Press.

Anderson, C. A., Shibuya, A., Ihori, N., Swing, E. L., Bushman, B. J., Sakamoto, A., . . .

Saleem, M. (2010). Violent video game effects on aggression, empathy, and prosocial behavior in Eastern and Western countries. *Psychological Bulletin, 136*, 151-173.

doi:10.1037/a0018251

Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Barber, B. K., & Harmon, E. L. (2002). Violating the self: Parental psychological control of children and adolescents. In B. K. Barber (Ed.), *Intrusive parenting: How psychological control affects children and adolescents* (pp. 15–52). Washington, DC: APA.

Björkqvist, K., Lagerspetz, K. M. J., & Kaukiainen, A. (1992). Do girls manipulate and boys fight? Developmental trends in regard to direct and indirect aggression. *Aggressive Behavior, 18*, 117-127.

doi:10.1002/1098-2337(1992)18:2<117::AIDAB2480180205>3.0.CO;2-3

Bleakley, A., Jamieson, P. E., & Romer, D. (2012). Trends of sexual and violent content by gender in top-grossing U.S. films, 1950-2006. *Journal of Adolescent Health, 51*, 73-79. doi:10.1016/j.jadohealth.2012.02.006

Bollen, K. A., & Stine, R. (1990). Direct and indirect effects: Classical and bootstrap estimates of variability. *Sociological Methodology, 20*, 115-140. Verkregen via <http://www.irss.unc.edu/content/pdf/Bollen%20%281990%20SM%29.pdf>

Buijzen, M., Van der Molen, J. H. W., & Sondij, P. (2007). Parental mediation of children's emotional responses to a violent news event. *Communication Research, 34*, 212-230. doi:10.1177/0093650206298070

Bushman, B. J., & Huesmann, L. R. (2006). Short-term and long-term effects of violent media on aggression in children and adults. *Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine, 160*, 348-352. doi:10.1001/archpedi.160.4.348

- Cain, N., & Gradisar, M. (2010). Electronic media use and sleep in school-aged children and adolescents: A review. *Sleepmedicine, 11*, 735-742. doi:10.1016/j.sleep.2010.02.006
- Cantor, J. (1998). *Media and parent: Protecting children from harm*. University of Wisconsin-Madison.
- Dworak, M., Schierl, T., Bruns, T., & Struder, H. K. (2007). Impact of singular excessive computer game and television exposure on sleep patterns and memory performance of school-aged children. *Pediatrics, 120*, 978-985. doi:10.1542/peds.2007-0476
- Engels, N., Petric, I., De Vos, B., & De Haan, J. (2014). *Media: Tijd*. Amsterdam/Den Haag.
- Federman, J. (1998). *National Television Violence Study*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Ferguson, C. J., San Miguel, C., Garza, A., & Jerabeck, J. M. (2012). A longitudinal test of video game violence influences on dating and aggression: A 3-year longitudinal study of adolescents. *Journal of Psychiatric Research, 26*, 141-146. doi:10.1016/j.jpsychires.2011.10.014
- Field, A. E., Javaras, K. M., Aneja, P., Kitos, N. Camargo Jr, C. A., Barr Taylor, C., & Laird, N. M. (2008). Family, peer, and media predictors of becoming eating disordered. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine, 162*, 574-579. Verkregen via <http://archpsyc.jamanetwork.com/>
- Fikkers, K. M., Piotrowski, J. T., & Valkenburg, P. M. (2015). Assessing the reliability and validity of television and game violence exposure measure. *Communication Research*. Advance online publication. doi:10.1177/0093650215573863
- Fikkers, K. M., Piotrowski, J. T., Weeda, W. D., Vossen, H. G. M., & Valkenburg, P. M. (2013). Double dose: High family conflict enhances the effect of media violence exposure on adolescents' aggression. *Societies, 3*, 280-292. doi:10.3390/soc303028
- Gardner, F. E. M. (1989). Inconsistent parenting: Is there evidence for a link with children's conduct problems. *Journal of Abnormal Child Psychology, 17*, 223-233. doi:10.1007/BF00913796

- Gentile, D. A., Anderson, C. A., Yukawa, S., Ihori, N., Saleem, M., Kam Ming, L., . . . Sakamoto, A. (2009). The effects of prosocial video games on prosocial behaviors: International evidence from correlational, longitudinal, and experimental studies. *Personality and Social Psychology Bulletin*. Advance online publication. doi:10.1177/0146167209333045
- Gentile, D. A., Nathanson, A. I., Rasmussen, E. E., Reimer, R. A., & Walsh, D. A. (2012). Do you see what I see? Parent and child reports of parental monitoring of media. *Family Relations*, *61*, 470-487. doi:10.1111/j.1741-3729.2012.00709.x
- Greitemeyer, T., & Mügge, D. O. (2014). Video games do affect social outcomes: A meta-analytic review of the effects of violent and prosocial video game play. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *40*, 578-589. doi:10.1177/0146167213520459
- Hale, W. W., VanderValk, I., Akse, J., & Meeus, W. (2008). The interplay of early adolescents' depressive symptoms, aggression and perceived parental rejection: A four-year community study. *Journal of Youth Adolescence*, *37*, 928-940. doi:10.1007/s10964-008-9280-0
- Hayes, A. F. (2012). PROCESS: A versatile computational tool for observed variable mediation, moderation, and conditional process modeling [White paper]. Verkregen via <http://www.afhayes.com/public/process2012.pdf>
- Hogan, M. J., & Strasburger, V. C. (2008). Body image, eating disorders, and the media. *Adolescent Medicine: State of the Art Reviews*, *19*, 521-546. Verkregen via https://www.researchgate.net/publication/24025314_Body_image_eating_disorders_and_the_media
- Huesmann, L. R., Moise-Titus, J., Podolski, C. L., & Eron, L. D. (2003). Longitudinal relations between children's exposure to TV violence and their aggressive and violent behavior in young adulthood. *Developmental Psychology*, *39*, 201-221. doi:10.1037/0012-1649.39.2.201

- Jerabeck, J. M., & Ferguson, C. J. (2013). The influence of solitary and cooperative violent video game play on aggressive and prosocial behavior. *Computers in Human Behavior, 29*, 2573-2578. doi:10.1016/j.chb.2013.06.034
- Jordan, A. (2004). The role of media in children's development: An ecological perspective. *Journal of Developmental and Behavioral Pediatrics, 25*, 196-206. doi:10.1097/00004703-200406000-00009
- Jordan, A., Kramer-Golinkoff, E., & Strasburger, V. (2008). Do the media cause obesity and eating disorders? *Adolescent Medicine: State of the Art Reviews, 19*, 431-449. doi:10.1542/peds.2006-2698
- Joussemet, M., Landry, R., & Koestner, R. (2008). A self-determination theory perspective on parenting. *Canadian Psychology-Psychologie Canadienne, 49*, 194-200. doi:10.1037/a0012754
- Kunkel, D. (2007). Inching forward on tobacco advertising restrictions to prevent youth smoking. *Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine Journal, 16*, 515-516. doi:10.1001/archpedi.161.5.515
- Livingstone, S., Olafsson, K., O'Neill, B., & Donoso, V. (2012). *Towards a better internet for children: Findings and recommendations from EU kids online to inform the ceo coalition*. London: The London School of Economics and Political Science.
- Mares, M., & Woodard, E. (2007). Positive effects of television on children's social interaction: A meta-analysis. In R. W. Preiss, B. M. Gayle, N. Burrell, M. Allen, & J. Bryant (Eds.), *Mass media effects research: Advances through meta-analysis* (pp. 281-300). Mahwah, NJ: Erlbaum. doi:10.1207/S1532785XMEP0703_4
- Nathanson, A. I. (2002). The unintended effects of parental mediation of television on adolescents. *Media Psychology, 4*, 207-230. doi:10.1207/S1532785XMEP0403_01
- Nathanson, A. I. (2004). Factual and evaluative approaches to modifying children's responses to violent television. *Journal of Communication, 54*, 321-336.

doi:10.1111/j.1460-2466.2004.tb02631.x

Nathanson, A. I., & Cantor, J. (2000). Reducing the aggression-promoting effect of violent cartoons by increasing children's fictional involvement with the victim: A study of active mediation. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 44, 125-142.

doi:10.1207/s15506878jobem4401_9

Nikkelen, S., Vossen, H., Piotrowski, J. T., & Valkenburg, P. M. (in press). Media violence and adolescents' ADHD-related behaviors: The role of parental mediation. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*.

Nikken, P., Jansz, J., & Schouwstra, S. (2007). Parents' interest in videogame ratings and content descriptors in relation to game mediation. *European Journal of Communication*, 22, 315-336. doi:10.1177/0267323107079684

Patterson, G. R. (1982). *A social learning approach: Vol. 3 Coercive family processes*. Eugene, OR: Catalia.

Rideout, V. M. A. (2015). *The common sense census: Media use by tweens and teens*. San Fransisco: Common Sense.

Rideout, V., Foehr, U. G., & Roberts, D. F. (2010). *Generation M2: Media in the lives of 8- to 18-year-olds*. Menlo Park, CA: Henry J. Kaiser Family Foundation.

Strasburger, V. C., Wilson, B. J., & Jordan, A. B. (2009). *Children, adolescents, and the media*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Unsworth, G., Devilly, G. J., & Ward, T. (2007). The effect of playing violent video games on adolescents: Should parents be quaking in their boots? *Psychology, Crime & Law*, 13, 383-394. doi:10.1080/10683160601060655

Van den Bulck, J., & Van den Bergh, B. (2000). The influence of perceived parental guidance patterns on children's media use: Gender differences and media displacement. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 44, 329-348.

doi:10.1207/s15506878jobem4403_1

- Valkenburg, P. M. (2004). *Children's responses to the screen: A media psychological approach*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Valkenburg, P. M., Krcmar, M., Peeters, A. L., & Marseille, N. M. (1999). Developing a scale to assess three styles of television mediation: "Instructive mediation," "restrictive mediation," and "social coviewing." *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, 43, 52-66. doi:10.1080/08838159909364474
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2013). The differential susceptibility to media effects model. *Journal of Communication*, 63, 221-243. doi:10.1111/jcom.12024
- Valkenburg, P. M., Piotrowski, J. T., Hermanns, J., & de Leeuw, R. (2013). Developing and validating the perceived parental media mediation scale: A self-determination perspective. *Human Communication Research*, 39, 445-469. doi:10.1111/hcre.12010
- Vossen, H. G. M., Piotrowski, J. T., & Valkenburg, P. M. (2014). Media use and effects in childhood. In J. F. Nussbaum (Ed.), *The handbook of lifespan communication* (pp. 93-112). New York: Peter Lang Publishing.
- Wilson, B. J., Smith, S. L., Potter, W. J., Kunkel, D., Linz, D., Colvin, C. M., & Donnerstein, E. (2002). Violence in children's television programming: Assessing the risks. *Journal of Communication*, 52, 5-35. doi:10.1111/j.1460-2466.2002.tb02531.x